

1814. l. v Kardašovej Rečici na Českem, umrl je 27. svečana t. l. opat v premonstratenskem samostanu na Zvierzinci v gališkem Krakovem, ter bil je z veliko slavnostjo 11. sušca pokopan v svojej domovini na praškem Višegradu. V českem slovstvu pred letom 1848. ima Jablonský jako častno mesto in njegove „Pisně milostné“ in „Růže Sionská“ obsezajo mnogo najkrasnejših in najpopularnejših pesnij českih. Ostavil je tudi rokopisni zvezek liričnih pesnij v poljskem jeziku. Mnogo njegovih pesniških spisov preložil je Wenzig na nemški jezik.

*Češki listi.* V „Světзору“ podava Brandl korenito pisano razpravo o življenji in delovanji Šafaříkovem, poleg tega pa hudo maha po našem Kopitarji, imenuje ga brezznačajnega Mefistofela ter nazivlje ga še z družimi — ljubeznjivimi priimki. Kopitar se proti Palackemu, Šafaříku, Hanki in proti vsemu češkemu narodu res ni lepo védel, vendar mislimo, da tak učenjak kakor je g. Brandl, mogel bi ob epohalnem delovanji Kopitarjevem nekoliko mirneje in objektivneje soditi. — „Květy“ prinesli so v zadnjem zvezku životopis Preširnov, največ posnet po znanem spisu Levčevem. V ta životopis je vpletenih več sonetov Preširnovih v českem prevodu. Razprava je jako ljubeznjivo in stvarno pisana in Slovenci so hvalo dolžni zánjo vrlemu g. Pěnižku na Dunaji. Takih spisov Slovani potrebujemo v mejsobno poznavanje! — Tudi v Čehih vzbudila je Pypinova „Istorija slavjanskih literatur“ veliko senzacijo. „Lumir“ prinesel je o njej ostro kritiko, v katerej jo hudo graja, da dela Čehom krivico, da prezira imenitne pisatelje česke, a hvali ničvredne, da navaja dosti virov, katerih Pypin gotovo niti pregledal ni itd. Zoper to „Lumirovo“ kritiko oglasil se je g. Kalaš s posebno brošuro, v katerej brani Pypina ter mej drugim trdi, da poleg bolgarske je češka literatura v njegovej knjigi najboljše opisana. Iz Prage se nam poroča, da so ti spisi za Pipyna in zoper njega mej vsem omikanim češkim svetom vzbudili živo zanimanje; osobito dijaki po vseučilišči pričkali so se ves mesec pro in contra, a da naposled je obveljalo to, kar je pisal g. Kalaš.

V *poljskem* Poznanji začel je izhajati od prvega januarja „Przegląd Slowiański“. Urednik in založnik mu je J. Chociscewski. Važen je ta list posebno radi tega, ker nam kaže, da se širi zavednost slovanska tudi mej Poljaki. Za Avstrijo stane „Przegląd“ za četvrt leta samo 1 gld.

„*Krakov-Zagreb*“. Umetniško-književno kolo v Krakovem, katero mej svojimi članovi šteje najimenitnejše umetnike in pisatelje poljske iz vseh delov nekdanje kraljevine poljske, izdal je dragocen album „*Krakov-Zagreb*“, katerega čisti dohodek je namenjen unesrečenim prebivalcem zagrebškega mesta. Na albumu nahaja se prekrasna vinjeta poljskega slikarja Julija Kosaka, v albumu je natisnenih do petdeset narisov najodličnejših poljskih umetnikov n. pr. Matejka, Lipinskega, Pruszkowskega, Buchbinderja, Alb. Kosaka in dr. Mnogobrojne književne sestavke spisali so najodličnejši pisatelji poljski.

*Fedor Mihajlovič Dostojevski* † poleg J. S. Turgenjeva najslavnejši sodobni ruski pisatelj in romanopisec umrl je po kratkej dvodnevnej bolezni 9. februarja t. l. v Peterburgu. Izguba tega, 1822. leta porojenega umetnika segla je globoko v srce res rusko mislečemu narodu. Vseobče obžalovanje pokazalo se je posebno pri njegovem sprevodu na pokopališče Aleksandro-Nevskega samostana, h kateremu se je zbralo nad trideset tisoč ljudij. — Dostojevski ostal

v vsem življenji, v vseh delih zvest svojim nazorom, zvest samemu sebi. Pisatelj „Bednih ljudij“ pozna se v pisatelji „Mrtvega doma“, pisatelj „Mrtvega doma“ v pisatelji „Prestopljenja in nakazanja“; on je vedno isti v „Bésih“, v „Idiotu“ in v „Bratih Karamazovih“. Očividna naloga vse njegove delavnosti pokazala se je uže v prvi njegovej pisateljskej poskušnji, ljubav k trpečemu človeku, iskanje in netenje božestvene iskre sredi mraka, nečednosti in popačenja, strastno hrepenenje po resnici in luči — to bili so elementi sile, katera se je hranila v njem. On poznal in občutil je trpljenje, težnje naroda, poznal njegov poklic in imel trdno vero v veliko njegovo bodočnost. Imel je v početku dokaj prebiti. Bil je preganjan od vlade, kritika izražala se je nepovoljno o njegovih delih, občinstvo ni ga umelo, prijatelji so ga zapuščali, živel je v revščini in na zadnje objavili so ga po časnikih za — neumnega. A on ni se dal premotiti, stal je trdno, bil je prepričan popolnem o svojem pravu in — premagal je. Ljudstvo, posebno mlado pokolenje jelo ga je razumevati in imenovati s časom svojim učiteljem. Kritika spravila je svojo grajo in roganja, ter jela ploskati konči vsakej njegovej besedi. A užival ni dolgo svoje zmage, splošnega priznanja svojega častnega, slavnega delovanja, — neizprosljiva smrt odvzela ga je skoraj nenadoma njegovemu velikemu narodu.

*Ruski slikar.* Rimski in ruski listi jako hvalijo ruskega slikarja Košeleva veliko sliko, predstavljajočo spreved z Golgate. Slika ima do dvajset figur v naravnej velikosti. Kritika posebno poudarja točnost v risanji in izvedenje brez vsake afektacije.

*„Majak“*, ilustrovani ruski list, ki izhaja v Odesi, prinaša v svojej 3. številki podobo in životopis našega rojaka Josifa Gottardoviča Nollija, iz katerega posnemamo, da se je Nollis s svojim lepim simpatičnim baritonom posebno priljubil ruskemu občinstvu. Zdaj poje v Kijevu.

*Načrtanie slavjanskoj akcentologii.* Sočinenie Romana Brandta. Sankt-peterburg, tipografija imperatorskoj akademii nauk, 1880, 4<sup>o</sup>, 338 str. G. pisatelj razpravlja v tej knjigi naglas v vseh slovanskih jezikih in od 85.—112. strani osobito tolmači jako težavni naglas novoslovenski. Naštevši natanko vse spise in pisatelje, ki so poleg mnogih slovničarjev naših, govorili do sedaj o našem naglasu (Sveteć, Žepić, Škrabec, Valjavec in Baudouin de Courtenay), pravi na 89. strani, da slovenska akcentuacija še ni ustanovljena, da pa osobno odobrava teorijo Škrabčeve in Valjavčeve, t. j. teorijo o trojnem naglasu. Vendar dostavlja, da svojega mnenja ni osnoval na preiskavanje narodnega govora, ker je premalo časa bival po Slovenskem, in da je bil s početka odločno zoper trditve Sveteeve, Škrabčeve in Valjavčeve, a da je po daljših razgovorih o tej stvari g. Levstik sebe in njega uveril, da je teorija Škrabčeva in Valjavčeva istinita („v polžu trojakoga udarenija“). Znano je, da se s tem imenitnim predmetom osobito vestno peča uže dalje časa g. prof. M. Valjavec v Zagrebu, ki je uže več korenito pisanih razprav priobčil v „Radu“; in v hrvatskih listih beremo, da je baš te dni spet v seji filologiško-historijskega razreda jugoslavenske akademije čital razpravo: „prinos k novoslovenskomu naglasu. Naglas v substantivu ženskoga spola.“ Tudi v našem listu je obljubil g. L. Svetec o priliki izpregovoriti o tej zanimivej stvari.